

Червінчук Андрій Васильович

завідувач науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ОРТОФОТОПЛАНИ МІСЦЬ ДТП, ОТРИМАНІ ЗА ДОПОМОГОЮ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ, ЯК ДОКАЗИ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Дедалі частіше питання вдосконалення процедур реагування на повідомлення про дорожньо-транспортні пригоди стають предметом обговорення вчених, практичних працівників правоохоронних органів та громадськості. Жодна зі сторін обговорення не піддає сумніву той факт, що оперативність дій суб'єктів владних повноважень на місці ДТП, повнота зібраних матеріалів мають вирішальне значення як для визначення вини учасника цієї пригоди, так і для швидкого відновлення безпечних умов руху в місці її скоєння.

Наразі рівень науково-технічного прогресу дозволяє застосовувати для фіксації обстановки на місці ДТП сучасні технології, зокрема безпілотні літальні апарати (далі – БпЛА). Водночас постає питання щодо легітимності отриманих за їх допомогою відомостей та можливості застосування цих відомостей в адміністративно-юрисдикційних процесах. Тому результати, отримані внаслідок фотоаерозйомки за допомогою БпЛА мають визнаватися органом, уповноваженим розглядати справи про адміністративне правопорушення як докази.

Згідно норм чинного адміністративного законодавства, доказами в справі про адміністративне правопорушення можуть бути будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються протоколом про адміністративне правопорушення, поясненнями особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновком експерта, речовими доказами, показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі тими, що використовуються особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, або свідками, а також працюючими в автоматичному режимі, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі тими, що використовуються особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, або свідками, а також працюючими в автоматичному режимі або в режимі фотозйомки (відеозапису), які використовуються при нагляді за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху та паркування транспортних засобів, актом огляду та тимчасового затримання транспортного засобу, протоколом про вилучення речей і документів, а також іншими документами [1].

Правова природа (сутність) доказів у справах про адміністративні правопорушення характеризується їх ознаками. Виключення принаймні однієї із них унеможливує здійснення усього процесу доказування в цілому. До таких ознак належать:

- докази – це будь-які фактичні дані, на підставі яких уповноважений суб'єкт встановлює наявність або відсутність оспорюваних обставин;

- докази як відомості про факти представляють собою відображення реальних фактів, є їх відтворенням, яке дозволяє судити про властивість цих фактів вже після того, як вони стали надбанням минулого;

- докази можуть бути представлені у різній формі.

- докази отримуються у встановленій процесуальним законом формі. Недотримання (порушення) форми отримання доказів обумовлює те, що вони при вирішенні уповноваженим суб'єктом розгляду справи до уваги братись не будуть;

- докази, які використовують для прийняття об'єктивного, повного та законного рішення по справі про адміністративне правопорушення, мають відповідати певним вимогам, тобто докази мають бути належними та допустимими;

- жоден доказ, який містить інформацію про предмет доказування, не має для уповноваженого суб'єкта наперед встановленої сили [2].

Хоча нормами Кодексу України про адміністративні правопорушення поняття «електронні докази» не закріплене, на сучасному етапі чітке визначення цієї дефініції міститься у процесуальному законодавстві. Так, відповідно до ст. 84 Кримінального процесуального кодексу України, ст. 100 Цивільного процесуального кодексу України, ст. 96 Господарського процесуального кодексу України, ст. 99 Кодексу адміністративного судочинства України електронними доказами є інформація в електронній (цифровій) формі, яка містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (в тому числі текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних й інші дані в електронній формі. Такі дані можуть зберігатися, зокрема, на портативних пристроях (картах пам'яті, мобільних телефонах тощо), серверах, системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі (в тому числі в мережі Інтернет).

Електронні докази мають наступні ознаки:

- існування у нематеріальному вигляді;

- необхідність використання певних технічних засобів для їх застосування у суді;

- можливість перенесення чи копіювання на різні технічні пристрої без втрати їх сутності;

- оригінал електронного доказу може бути доданий до матеріалів судової справи у будь-якому виді судочинства.

Сьогодні на суди покладається дуже відповідальний обов'язок безпосередньо дослідити електронні докази у справах про адміністративні

правопорушення. Інакше докази, які не були предметом дослідження у судовому процесі, не можуть бути покладені в основу ухваленого судом рішення.

Особливо важливим фактором для ухвалення судового рішення у справі є відповідність електронних доказів основним чотирьом критеріям: належність, допустимість, достовірність та достатність. Інакше такі докази не матимуть відповідного процесуально-правового статусу та не зможуть формувати законну доказову базу.

Так, належними є докази, що містять інформацію стосовно предмета доказування, яким є обставини, що підтверджують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для розгляду справи і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення (ст. 85 КПК, ст. 77 ЦПК, ст. 76 ГПК, ст. 73 КАС).

Допустимими можуть бути лише ті докази, які одержані в установленому законом порядку.

Якщо цей порядок порушено, то суд такі докази не бере до уваги (ст. 86 КПК, ст. 78 ЦПК, ст. 77 ГПК, ст. 74 КАС).

Ці норми прямо кореспондуються з вимогами статті 19 Конституції України, згідно якої органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Законом України «Про Національну поліцію» (ст. 40) визначено, що поліція для забезпечення публічної безпеки і порядку може закріплювати на однострої, у/на службових транспортних засобах, у тому числі без кольорографічних схем, розпізнавальних знаків та написів, монтувати/розміщувати по зовнішньому периметру доріг і будівель фото- і відеотехніку, у тому числі техніку, що працює в автоматичному режимі, технічні засоби з виявлення та/або фіксації правопорушень, радіаційних, хімічних, біологічних та ядерних загроз, а також використовувати інформацію, отриману з фото- і відеотехніки, що перебуває в чужому володінні, з метою:

1) запобігання правопорушенню, виявлення або фіксування правопорушення, охорони та захисту публічної безпеки, особистої безпеки осіб і власності від протиправних посягань;

2) забезпечення дотримання правил дорожнього руху.

Інформація про змонтовану/розміщену фототехніку і відеотехніку, технічні засоби з виявлення та/або фіксації правопорушень, радіаційних, хімічних, біологічних та ядерних загроз повинна бути розміщена на видному місці.

Нормами зазначеної статті чітко визначені способи застосування фото- і відеотехніку, а також технічних засобів з виявлення та/або фіксації правопорушень:

- закріплювати на однострої;
- закріплювати у/на службових транспортних засобах;
- монтувати/розміщувати по зовнішньому периметру доріг і будівель.

Сучасне законодавство України не дає узагальненого поняття, що є транспортним засобом. Ця дефініція здебільшого відображається у спеціальних законах, що регламентують правовідносини у певних галузях транспорту. Так, в розумінні Закону України «Про залізничний транспорт» транспортні засоби – залізничний рухомий склад (вагони всіх видів, локомотиви, моторейковий транспорт) і контейнери. В розумінні Правил дорожнього руху України, транспортний засіб – пристрій, призначений для перевезення людей і (або) вантажу, а також встановленого на ньому спеціального обладнання чи механізмів. Інші спеціальні закони також мають свої тлумачення транспортних засобів, залежно від сфери їх застосування.

Таким чином слід вважати, що «транспортний засіб» – є узагальнюючим поняттям, яке включає наступні види транспортних засобів:

- залізничні;
- морські;
- річкові;
- повітряні;
- автомобільні [3].

Отже, повітряні судна повною мірою охоплюються поняттям транспортного засобу. Відповідно, повітряне судно, призначене для виконання польоту без пілота на борту, керування польотом якого і контроль за яким здійснюються за допомогою спеціальної станції керування, що розташована поза повітряним судном також слід вважати транспортним засобом.

Таким чином, використання поліцейськими вмонтованих на БпЛА фото- і відео приладів для фіксації обстановки на місці скоєння ДТП є абсолютно правомірним, а отримані за допомогою БпЛА ортофотоплани місця ДТП повною мірою можна вважати електронними доказами у справах про адміністративні правопорушення.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#n350> (дата звернення: 02.06.2021).

2. Резніченко В. О. Дослідження поняття докази в справах про адміністративні правопорушення, підвідомчих органам національної поліції. Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Право, № 5. 2018, С. 72.

3. Семенова А. П. Транспортні засоби як об'єкти договору прокату транспортного засобу. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2012. № 4 (59). Ч. 2. С. 209-214.